

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: O. H.
st. přísl. X.
t. č. pobytem X.

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 8. 2019, č. j. OAM-118/LE-LE05-LE05-2018,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a jeho předcházející průběh

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 8. 2019, č. j. OAM-118/LE-LE05-LE05-2018 (dále též jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o neudělení

mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

2. Žalobce žádost o mezinárodní ochranu ze dne 12. 6. 2018 odůvodnil tím, že bydlí v Luhanské oblasti, je netradiční sexuální orientace a Luhanská lidová republika se řídí legislativou Ruské federace. V České republice žije dlouho, o mezinárodní ochranu nepožádal dříve, neboť bydlí v malém městě (Mimoň) a nechce, aby se o něm vědělo. Když na Ukrajině začala válka v Donbasu, byl povolán do armády; čeká jej soud za nenastoupení do armády v době mobilizace. Žalovaný s žalobcem vedl pohovor dne 16. 8. 2018 a po shromáždění informací o zemi původu žalobce vydal napadené rozhodnutí.

II. Napadené rozhodnutí

3. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí postupně zabýval jednotlivými důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Ve vztahu k možnému pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný k důvodům žalobcem uváděným (ozbrojený konflikt v Luhanské oblasti, sexuální orientace žalobce) podotkl, že pod kontrolou proruských separatistů je pouze menší část Luhanské oblasti a žalobcova domovská obec (Svatovo) leží na území pod kontrolou ukrajinské vlády, přibližně 100 km od linie dotyku. Žalobce výslovně prohlásil, že na území Ukrajiny problémy (ani se svojí sexuální orientací) neměl, jeho obavy tedy žalovaný nepovažoval za důvodné. Poukázal na informace o zemi původu žalobce, úřady a bezpečnostní aparát mají území státu, s výjimkou Krymu a území kontrolovaného proruskými separatisty v části Doněcké a Luhanské oblasti (kam bydliště žalobce nespadá), zcela pod kontrolou. Zdroje o zemi původu se shodují na tom, že na Ukrajině je funkční právní stát a policejní orgány fungují standardně; v případě potřeby se lze tedy na příslušné orgány obrátit.
4. Z informace OAMP MV ČR Ukrajina – sexuální menšiny žalovaný shrnul, že ukrajinský právní řád zakazuje diskriminaci na základě sexuální orientace, celková situace LGBT, tedy i homosexuální, komunity se zlepšuje, společnost se stává tolerantnější a úřady zajišťují odpovídající ochranu. K vyšetřování homofobních útoků dochází, i přes přetrvávající homofobní resentimenty a nikoli úplné ochoty projevy homofobie postihovat. Útoky na LGBT se týkají aktivistů či veřejných akcí, žalobce neuváděl, že by byl aktivistou či že by na Ukrajině v této souvislosti měl potíže. Rizika popsaná zprávou Amnesty International se tak žalobce netýkají; ten své obavy směřuje vůči Rusku a nadto neuvedl překážku, která by mu bránila v tom, aby se případně usadil v jiné části Ukrajiny (např. v Kyjevě, kde je společnost ke komunitě LGBT nejotevřenější).
5. Ve vztahu k obavám z povolání k výkonu vojenské služby a nasazení do války žalovaný poukázal na to, že branná povinnost a vojenská služba patří k základním státoobčanským povinnostem; nemůže se tedy jednat o jednání označitelné jako pronásledování [k tomu žalovaný odkázal např. na Úmluvu o právním postavení uprchlíků (1951) a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků (1967), dále též na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 1998, č. j. 6 A 508/97, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 7 Azs 321/2004]. Podmínky výkonu vojenské služby na Ukrajině jsou zcela standardní. S odkazem na informaci OAMP MV ČR Ukrajina – situace v zemi sice na Ukrajině skutečně hrozí za nenastoupení vojenské služby trest odnětí svobody na 2 – 5 let, to však teprve v případě, že si dotyčný převezme povolávací rozkaz; to žalobce (jak sám uvedl) neučinil. Dokud občan rozkaz osobně proti podpisu nepřevzme, není trestně

postižitelný. Dle odkazované zprávy jsou do oblastí bojů nasazováni již pouze profesionální vojáci či dobrovolníci, mobilizovaní záložníci byli demobilizováni a další mobilizace se neplánuje. Nedobrovolný odvod do armády a nasazení do bojů tedy žalobci nehrozí, a to tím spíše, že (jak uvedl) byl vojenské služby zproštěn ze zdravotních důvodů.

6. Ve vztahu k § 14a odst. 2 zákona o azylu žalovaný uvedl, že nenalezl důvody pro udělení doplňkové ochrany. Nad rámec již uvedeného poukázal na to, že v případě žalobce nezjistil skutečnosti, pro které by právě v případě žalobce mohl výkon vojenské služby představovat vážnou újmu. Hrozbu vážné újmy nezjistil ani v souvislosti s pobytem žalobce v zahraničí či jeho žádostí o mezinárodní ochranu. Na území Ukrajiny neprobíhá ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možné ve vztahu k žalobci pokládat za vážnou újmu. Stav zhoršené bezpečnostní situace panuje ve dvou z celkového počtu 24 administrativních oblastí Ukrajiny, územní rozsah konfliktu je od svého počátku prakticky nezměněn, pouze se linie bojů posunula dále od bydliště žalobce.

III. Žaloba

7. Žalobce má za to, že žalovaný nesprávně vyhodnotil, zda žalobce splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Předně namítl, že žalovaný neshromáždil dostatek aktuálních a relevantních podkladů z různých zdrojů pro vydání rozhodnutí, skutkový stav tedy zjistil nedostatečně, resp. výrok o neudělení mezinárodní ochrany nemá dostatečnou oporu ve správním spisu.
8. Žalobce poukázal na to, že obavy související s jeho sexuální orientací mohou představovat azylově relevantní důvod – příslušnost k určité sociální skupině (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 Azs 53/2016). Uvedl, že v důsledku napadení kvůli své sexuální orientaci v deváté třídě utrpěl vážný úraz hlavy, který pak vedl ke vzniku cerebrálního rachnoidu. Přestože se žalobce následně obrátil na policii, ta mu odmítla poskytnout pomoc. Žalobce následně musel celý život svou sexuální orientaci skrývat, neboť se obával, že by se fyzické útoky mohly opakovat. Skutečnost, že žalobce nebyl vystaven žádným negativním reakcím v souvislosti se svou sexuální orientací, nemůže sama o sobě odůvodňovat závěr o neexistenci oprávněných obav žalobce před pronásledováním. V případě žalobce je podstatné, že svoji sexuální orientaci nemohl dávat svobodně najevo a otevřeně se projevovat, ale byl nucen ji před okolím tajit, neboť měl strach z diskriminace a fyzického napadení; to mu již samo o sobě způsobovalo značný psychický tlak.
9. Podle žalobce žalovaný nedostatečně posoudil celkovou situaci sexuálních menšin na Ukrajině, resp. v místě bydliště žalobce. Žalovaný postupoval nesprávně, pokud posouzení hrozby pronásledování a možnosti vyhledat vnitřní ochranu smísil v jedno, a proto je takové posouzení nepřezkoumatelné. Nadto zprávy, z nichž žalovaný vyšel, nebyly aktuální. Jediná zpráva, která se blíže věnuje situaci příslušníků LGBT menšiny na Ukrajině, je z 23. 5. 2018. Zprávu nechal zpracovat sám žalovaný, a proto ji nelze považovat za objektivní a dostatečnou. Žalobce k tomu poukázal na § 23c písm. c) zákona o azylu, resp. čl. 10 odst. 3 písm. b) procedurální směrnice, podle něhož je nutné získat přesné a aktuální informace z různých zdrojů. Podle jeho názoru žalovaný těmto požadavkům nedostál. Žalobce poukázal na to, že novější zprávy o zemi původu ukazují na dramatický nárůst násilí z nenávisti vůči LGBT osobám v průběhu roku 2018. K tomu žalobce odkázal na zprávu organizace Freedom House z června 2018, zpravodajský portál Info.cz z května 2018 či Novinky.cz z listopadu 2018.

10. Co se týká obav žalobce z povolání do výkonu vojenské služby, tento důvod může být za určitých podmínek relevantní pro udělení mezinárodní ochrany (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008). Povolávací rozkaz byl žalobci doručen prostřednictvím jeho bratra, který je zaměstnán ve vojenské správě; toto tvrzení však žalovaný ignoroval. Úkolem žalovaného bylo posoudit, zda by žalobci jakožto osoby homosexuální orientace nemohlo při nastoupení výkonu vojenské služby hrozit pronásledování či vážná újma, právě v souvislosti s touto orientací.
11. Žalobce dále namítl, že mu nebylo řádně doručeno předvolání k druhému seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí. Žalobce se během řízení dlouhodobě zdržoval na soukromé adrese mimo pobytové středisko na základě tzv. propustky (§ 82 zákona o azylu). Žalovanému přitom poskytl adresu, na které se bude zdržovat, na tomto místě měl poštovní schránku řádně označenou a doručenou poštu vždy kontroloval. Vzhledem k tomu, že mu předvolání nebylo doručeno, nemohl využít svého práva na vyjádření k podkladům pro vydání rozhodnutí a případně vznést námitky. Má za to, že již z tohoto důvodu by mělo být napadené rozhodnutí zrušeno (viz nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 58/2000).
12. Žalobce proto navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě odkázal na obsah správního spisu a odůvodnění napadeného rozhodnutí, které nepovažuje za vadné, nesprávné či nezákonné. Žalovaný se zabýval všemi skutečnostmi, které žalobce v průběhu správního řízení uvedl, opatřil si potřebné podklady a objektivní informace pro rozhodnutí.
14. Co se týká obav žalobce z jeho odlišné sexuální orientace, žalovaný odkázal na Výroční zprávu Human Rights Watch Ukrajina 2018 ze dne 18. 1. 2018, v níž se uvádí, že Ukrajina podnikla několik významných kroků ke zlepšení ochrany a začlenění LGBT osob. Žalovaný zhodnotil i obecnou situaci homosexuální komunity na Ukrajině a obstaral si k dané problematice podkladové zprávy. Z nich vyplývá, že lidé s odlišnou sexuální orientací jsou na Ukrajině vnímány negativně, nicméně situace se výrazně zlepšuje (viz s. 4 – 5 napadeného rozhodnutí). Žalobce neuvedl konkrétní důvody, pro které by jeho sexuální orientace zemi původu dosáhly intenzity pronásledování nebo vážné újmy. Menšinová sexuální orientace není na Ukrajině kriminalizována, i přes její negativní vnímání na Ukrajině dle názoru žalovaného nedochází v obecné rovině k natolik intenzivním újmám, nátlaku či ústrkům, které by odůvodňovaly poskytnutí azylu.
15. Žalovaný má za to, že pro rozhodnutí v této věci zjistil skutkový stav dostatečně, pokud jsou námitky pouze v rovině obecného nesouhlasu s napadeným rozhodnutím. Žalovaný učinil maximum pro to, aby žalobce splnil svoji povinnost tvrzení. K námitce žalobce, že mu nebylo doručeno předvolání k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí, uvedl, že předvolání zaslal na adresu, kterou žalobce sám uvedl (X.), žalobce si však zásilku nevyzvedl, o čemž je ve správním spise důkaz na č. l. 88.
16. Žalobce ve vlasti nikdy nečelil žádným azylově relevantním problémům, pouze využil obecných problémů k vytvoření hodnověrného azylově relevantního příběhu pro získání mezinárodní ochrany, kterou by si legalizoval pobyt v ČR. Jedná se o výjimečný institut,

pokud má žalobce snahu setrvat na území ČR, musí se podrobit režimu zákona o pobytu cizinců.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice). Učinil tak při splnění podmínek § 51 s. ř. s. bez jednání.
18. Žaloba není důvodná.
19. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce poté, kdy mu byl pravomocně uložen trestním příkazem Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 5 T 56/2018, (mj.) trest vyhoštění na dobu 36 měsíců, žalobce dne 8. 6. 2018 (z vazební věznice) požádal o mezinárodní ochranu. V žádosti uvedl, že je netradiční sexuální orientace a bydlí v Luhanské lidové republice, která se řídí legislativou Ruské federace. V České republice má kde bydlet a má za co žít, neboť se zde již nachází dlouho. O mezinárodní ochranu nepožádal dříve proto, že bydlí na malém městě (Mimoň) a nechce, aby se tam o něm příliš mluvilo. Uvedl, že si ve své vlasti hodně vytrpěl a dále uvedl, že když na Ukrajině začala válka v Donbasu, povolali jej do armády, což však ignoroval, neboť byl České republice. Na Ukrajině ho čeká soud, neboť nenastoupil do armády.
20. V rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dne 16. 8. 2018 žalobce uvedené důvody žádosti zopakoval a uvedl, že jeho poslední místo bydliště ve vlasti je X., Luhanská oblast, je svobodný, bezdětný, v České republice je od roku 2007, na Ukrajinu jezdil na návštěvy, naposledy tam byl v prosinci 2013. Zdravotně je v pořádku, má cerebrální rachnoidid, slyší špatně na pravé ucho a má epileptický syndrom. Nijak se však neléčí a léky nebere, epileptickými záchvaty netrpí. V průběhu pohovoru ze stejného dne žalobce upřesnil, že Ukrajinu naposledy opustil dne 6. 1. 2014, a to z důvodu, že měl vízum a práci v České republice; v té době jiný důvod k odjezdu z vlasti neměl. V Luhanské oblasti nemůže žít, de facto je to Rusko, žalobce je jiné sexuální orientace a nechce, aby ho bili na každém rohu. Dále uvedl, že se na Ukrajině ani v Rusku necítí jako patriot. V roce 2014 mu volali z vojenské správy, že má nastoupit do armády, což odmítl s tím, že je v cizině a nechce jít za Ukrajinu bojovat. Oni mu řekli, že až se vrátí na Ukrajinu, bude souzený za vlastizradu. Povolávací rozkaz osobně neobdržel, přišel matce domů, resp. přinesl ho tam jeho bratr, který pracuje na vojenské správě. V armádě žalobce nesloužil, dostal „modrou knížku“, podle níž může být k výkonu vojenské služby povolán jen v době války, nikoli v období míru. Na vojnu nemusel, neboť v rámci studia studoval vojenskou katedru. Dále uvedl, že na Ukrajině konkrétní problémy neměl. Ke své diagnóze uvedl, že v dětství utrpěl úraz hlavy a od té doby trpí cerebrálním rachnoididem a epileptickým syndromem; je to však neléčitelné, tak se neléčí, v životě tím není omezen. V Luhanské oblasti žije matka žalobce a jeho bratři, dva z nich jsou v ukrajinské armádě, s rodinou není dlouho v kontaktu.
21. Ve správním spise jsou založeny následující dokumenty o zemi původu žalobce, z nichž žalovaný při rozhodování o žádosti žalobce vycházel: Zpráva Úřadu Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro lidská práva (OHCHR) o stavu lidských práv na Ukrajině ze dne 19. 9. 2018, Zpráva Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských

práv na Ukrajině ze dne 20. 4. 2018, Výroční zpráva organizace Amnesty International 2018 ze dne 22. 2. 2018, informace oddělení zahraničních a evropských záležitostí odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra Ukrajina – Situace v zemi ze dne 25. 4. 2019, Ukrajina – Vnitřně vysídlené osoby ze dne 20. 2. 2019 a Ukrajina – Sexuální menšiny ze dne 23. 5. 2018. Spisový materiál dále obsahuje Zprávu OHCHR o stavu lidských práv na Ukrajině ze dne 12. 12. 2017, Zprávu organizace Freedom House Svoboda ve světě 2018 – Ukrajina z ledna 2018, Výroční zprávu organizace Human Rights Watch 2018 ze dne 18. 1. 2018, Informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 16. 5. 2018, č. j. 110372/2018-LPTP a Informaci České tiskové kanceláře (ČTK) ze dne 18. 6. 2017 „Tisíce lidí demonstrovaly v Kyjevě za práva homosexuálů“. Dne 16. 8. 2018 byl žalobce seznámen s podklady pro vydání rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany (nevyjádřil se k nim, ani nenavrhl jejich doplnění), dne 11. 6. 2019 pak bylo žalobci odesláno další předvolání k seznámení se s aktualizovanými podklady pro vydání rozhodnutí, jež mu byla zaslána na adresu nahlášeného pobytu (Voděradská 391/9, Praha 10); toto předvolání si však žalobce v úložní době nevyzvedl a k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí se nedostavil.

22. Soud se nejprve zabýval námitkou žalobce, že ve věci nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav, resp. že žalovaný neshromáždil dostatek aktuálních a relevantních podkladů z různých zdrojů pro vydání rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. K tomu je nutno připomenout, že žádost o udělení mezinárodní ochrany je třeba posuzovat na podkladě skutečností, které žadatel tvrdí či které ve správním řízení vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 11. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, č. 2289/2011 Sb. NSS). Žalobce ve správním řízení i v žalobě uváděl dva důvody svých obav, a to jednak svoji příslušnost k určité sociální skupině (homosexuální menšině), a jednak potrestání za to, že nenastoupil k výkonu vojenské služby.
23. K této námitce je nutno připomenout, že přesné a aktuální informace z různých zdrojů o státu, jehož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním občanem, jsou jedním ze stěžejních podkladů pro vydání rozhodnutí žalovaného [§ 23 písm. c) zákona o azylu]. Tyto informace o zemi původu musejí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů a (4) transparentní a dohledatelné (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Přitom platí, že odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu leží na státu, tedy primárně žalovaném [srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58 či ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017 - 36 a čl. 10 odst. 3 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“)].
24. Krajský soud má za to, že pro účely posouzení žádosti žalobce byl skutkový stav zjištěn dostatečně, tj. v souladu se shora uvedenými požadavky na získané informace o zemi původu žalobce. Žádost žalobce byla podána 8. 6. 2018 a napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 5. 8. 2019, přičemž žalovaný shromážděné informace o zemi původu žalobce v průběhu řízení doplnil a aktualizoval. Získané informace lze prizmatem důvodů uváděných žalobcem považovat za relevantní, důvěryhodné a aktuální; v průběhu správního řízení žalobce proti takto shromážděným informacím nic nenamítal. Žalobce teprve v žalobě poukázal na to, že novější zprávy o zemi původu ukazují na údajně dramatický nárůst násilí z nenávisti vůči LGBT osobám v průběhu roku 2018, k čemuž

odkázal na zprávu organizace Freedom House z června 2018, zpravodajský portál Info.cz z května 2018 či Novinky.cz z listopadu 2018. Odkazovanou zprávu či novinové články žalobce blíže nespecifikoval, k žalobě je nepřiložil a nenavrhl jejich provedení jako důkaz. Shromážděné informace o zemi původu, jež jsou obsaženy ve správním spise, zároveň rovněž poukazují na násilí radikálů během demonstrací vůči příslušníkům LGBT, na což se žalobce uvedenými odkazy snažil poukázat, žalovaný však v napadeném rozhodnutí tyto skutečnosti nezamlčel. I kdyby tedy odkazované zdroje informací měly prokazovat, že na Ukrajině v minulosti došlo k útokům na osoby s odlišnou sexuální orientací ze strany soukromých osob, tato skutečnost je dostatečně prokázána zprávami o zemi původu, které jsou součástí správního spisu (k tomu ještě dále). Případné doplnění dokazování tedy soud považoval za nadbytečné. Soudu zároveň není známo, že by od vydání napadeného rozhodnutí do rozhodnutí soudu došlo v tomto ohledu k takové změně okolností v zemi původu žalobce, které by vedly k závěru, že dosud zjištěné informace mají být vyhodnoceny jako zastaralé či neaktuální (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2017 č. j. 45 Az 21/2016 - 55, č. 3714/2018 Sb. NSS, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 109/2019 - 74).

25. Dále se krajský soud zabýval důvodností námitek žalobce, že mu v zemi původu hrozí pronásledování z důvodu jeho „netradiční“ sexuální orientace. Příslušnost k určité sociální skupině (sexuální menšině) může být relevantním důvodem pronásledování, resp. jedním z důvodů pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Jak k této problematice uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, č. 260/2004 Sb. NSS, *„sexuální orientace žadatele o azyl může být podle okolností a s ohledem na poměry v zemi původu považována za znak jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu §12 písm. b) zákona o azylu. Újma hrozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak (§ 2 odst. 6 zákona o azylu) nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. (...) Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematickosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. (...) Psychický nátlak pro příslušnost k sociální skupině homosexuálů by byl azylově relevantní, pouze byl-li by přičitatelný veřejné moci ve státě původu. (...) Veřejné moci nelze přičítat, pokud obyvatelstvo státu či jeho významná část má o určité otázce „mravnostní povahy“ (tou je i náhled na to, zda je ze společenského hlediska přípustná homosexuální orientace) takové mínění, že se z pohledu standardů západních liberálních demokracií jeví jako netolerantní. Co by však veřejné moci bylo nutno zásadně přičítat, je, pokud by obyvatelstvu nebránila tuto netoleranci projevovat, tj. např. pokud by příslušníky homosexuálních minorit nebránila před zřetelným a bezprostředně hrozícím nebezpečím fyzického napadení, pokud by se nesnažila již proběhlá napadení, o nichž se dozvěděla, vyšetřovat a případně trestat a pokud by přiměřenými opatřeními nepředcházela projevům intolerance či je dokonce přímo nebo nepřímo rozdmýčovala.“*
26. Jak vyplývá z informací shromážděných ve spisovém materiálu, resp. jak potvrzuje i napadené rozhodnutí, v ukrajinské společnosti existuje poměrně významný homofobní názorový proud, což se projevuje v zaznamenaných útocích na příslušníky LGBT komunity a problémech při realizaci akcí zaměřených na problematiku sexuálních menšin (tzv. pochody rovnosti). Na Ukrajině tedy homosexuálové představují sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Z výpovědi žalobce vyplynulo, že na Ukrajině

z důvodu své sexuální orientace v minulosti problémy nikdy neměl (úraz hlavy v dětském věku ve vazbě na jinou sexuální orientaci zmínil bez dalších podrobností až v žalobě), pronásledování z tohoto důvodu v zemi původu osobně neprožil, v minulosti nečelil nátlaku, vyhrožování či fyzickému napadení, jeho obavy tedy směřují do budoucna, pro případ návratu. Jakkoli jistě obecně nelze vyloučit odůvodněnost obavy žalobce z této hrozby pronásledování, taková budoucí hrozba (ať ze strany soukromých osob či ze strany státních orgánů) by musela být v případě žalobce na podkladě získaných informací vyhodnocena jako přiměřeně pravděpodobná ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/95/EU (dále jen „kvalifikační směrnice“).

27. Jak vyplývá ze zpráv o zemi původu žalobce, s nástupem západně orientované reformní vlády dochází ke zlepšování situace homosexuálů na Ukrajině, a to jak na úrovni legislativní, tak na úrovni politické. Jak vyplývá z Informace OAMP ze dne 23. 5. 2018 Ukrajina – sexuální menšiny, homosexualita byla dekriminlizována v roce 1991, novelou zákoníku práce z roku 2015 byla zakázána diskriminace z důvodu sexuální orientace a genderové identity. Podle naposled uvedené zprávy sice docházelo ke sporadickému násilí namířenému proti LGBT osobám a nedostatečnému prošetření těchto případů ze strany státních orgánů, přední politici však útoky na setkání LGBT komunity odsuzovali a ve většině případů bezpečnostní složky a místní činitelé nasadili při výkonu svobody shromažďovací odpovídající bezpečnostní útvary pro zabránění násilí a na ochranu konferencí a pochodů. Též podle organizace Freedom House byla ukrajinská společnost v roce 2017 obecně tolerantnější k LGBT aktivistům, a též např. prezident Petro Porošenko podpořil v červnu 2015 konání kyjevského Pochodu hrdosti. Úřad ombudsmana pro lidská práva je považován za účinného ochránce lidských práv a zastávce práv LGBT komunit. I přes určité pozitivní trendy nicméně v ukrajinské společnosti silně rezonují hlasy požadující omezení práv LGBT, jakkoli ukrajinské úřady oficiálně uznávají rovné postavení LGBT osob. Ze shromážděných informací se dále podává, že v praxi jsou příslušníci LGBT komunity diskriminováni (zaměstnání, zdravotnictví, vzdělávání, zacházení ze strany bezpečnostních složek), homofobní diskriminace je patrná i v Kyjevě, hlavním zdrojem tzv. homofobní hate speech jsou přední ukrajinské církve a nacionalistické organizace; ty využívají taktiku cílení přímo na aktivní členy LGBT komunity. Při vyšetřování zločinů často nejsou homofobní motivy považovány za přitěžující okolnost.
28. Jakkoli nelze popřít, že příslušníci LGBT komunity na Ukrajině čelí silným předsudkům, jež jsou podmíněny nábožensky a kulturně, jakož i negativním reakcím ze strany veřejnosti (včetně některých místních politických představitelů) s různou intenzitou závažnosti (nadávky, urážky, šikana, případně též fyzické napadení, zejména v průběhu demonstrací), z hlediska mezinárodní ochrany ve formě azylu jsou relevantní ty následky, jimž by byl konkrétně žalobce v případě návratu do země původu vystaven s přiměřenou mírou pravděpodobnosti. Přiměřená pravděpodobnost je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. „*Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (...), nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82).

29. Ze zpráv o zemi původu plyne, že žalobce, po němž nelze požadovat, aby svou sexuální orientaci skrýval, bude s přiměřenou pravděpodobností v případě návratu do země z tohoto důvodu vystaven různým negativním reakcím. Takové situaci však žalobce mohl být (leč nebyl) vystaven též v době, kdy v zemi původu žil, resp. v době, kdy ji naposledy opustil. Jakkoli zprávy o zemi původu popisují, že příslušníci LGBT komunity se v minulosti staly oběťmi napadení (i s následkem smrti), tyto incidenty nelze považovat za tak časté, že by s nimi žalobce musel počítat jako s běžným jevem. Ve vztahu k těmto následkům proto není u žalobce naplněna podmínka přiměřené pravděpodobnosti hrozby pronásledování ve smyslu čl. 9 kvalifikační směrnice, počítaje v to též psychický nátlak, jak byl nastíněn ve shora citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, č. 260/2004 Sb. NSS.
30. Validní jsou rovněž závěry žalovaného, že před případnými ústrky může žalobce využít ochrany u příslušných státních orgánů. Jak k tomu vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 - 68), skutečnost, že *„žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* Žalobce ve správním řízení ani netvrdil, že by se této ochrany u státních orgánů v zemi původu účinně domáhat nemohl. V žalobě pak (poprvé) tvrdil, že se ochrany u státních orgánů marně domáhal v důsledku napadení kvůli své sexuální orientaci v deváté třídě, což však s ohledem na časový odstup od tvrzené události a mlčení žalobce v průběhu správního řízení soud hodnotí jako účelové tvrzení.
31. Ze shromážděných zpráv o zemi původu lze mít za to, že na Ukrajině existuje dostupný mechanismus efektivní ochrany práv před trestnou činností. Např. ve spisu obsažená zpráva UOHCR o stavu lidských práv na Ukrajině ze září 2018 (bod 94.) zaznamenala dva útoky proti členům komunity LBGT, k nimž došlo v červnu a v červenci 2018. V obou případech policie zahájila trestní vyšetřování ve věci obvinění z „výtržnictví“, což odpovídá přetrvávající tendenci státních orgánů neklasifikovat nenávistné projevy proti této komunitě jako zločiny proti nenávisti. Jak rovněž vyplývá z této zprávy (bod 98.), v některých zjištěných případech policie přistupuje k vyšetřování trestných činů z nenávisti mnohdy pasivně, což však neznamená, že by obecně odmítala takové činy vyšetřovat. Policejní systém ochrany práv všech občanů na Ukrajině před trestnou činností obecně má své slabiny, nicméně z hlediska účinnosti vyšetřování a poskytnuté ochrany není zase až tak významná skutečnost, zda je trestný čin vyhodnocen jako trestný čin z nenávisti, nýbrž to, zda je vyšetřován, resp. vyšetřen. Jsou-li konána veřejná shromáždění či pochody LGBT komunity, těmto akcím je ze strany policejních složek poskytována ochrana, jakkoli ta nemusí být ve všech případech natolik účinná, aby projevům násilí zabránila. Lze tedy uzavřít, že zjištěné informace nenavědčují tomu, že by trestněprávní jednání soukromých osob vůči příslušníkům LGBT komunity bylo ze strany státních orgánů tolerováno či podporováno. Žalobce zároveň neprokázal, že by tomu mělo být s ohledem na jeho individuální zkušenost jinak.
32. Žalobce výslovně neuváděl, která forma mezinárodní ochrany mu má být přiznána. Krajský soud se proto pouze stručně vyjádří k tomu, zda by důvod uváděný žalobcem nemohl vést k udělení doplňkové ochrany; ve vztahu k tvrzené jiné sexuální orientaci by přicházela typově v úvahu toliko ochrana před vážnou újmou ve smyslu § 14a odst. 2 písm.

b) zákona o azylu, tj. ochrana před hrozbou mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. I zde platí podmínka, že jednání soukromých osob lze přičítat státu (ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 zákona o azylu). Pravděpodobnost, že žalobci bude způsobena vážná újma, musí dosáhnout stupně reálného nebezpečí, čímž je nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací žalobce dojde k nežádoucímu následku, takže žalobce má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho. Test reálného nebezpečí je přitom přísnější než test přiměřené pravděpodobnosti aplikovaný ve vztahu k institutu azylu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82). S ohledem na výpověď žalobce, jemuž před posledním vycestováním ze země původu nebyla způsobena jakákoli újma, jakož i s ohledem na informace o zemi původu žalobce, má soud za neopodstatněnou obavu žalobce z možné vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Nadto je třeba zopakovat, že na Ukrajině existuje systém policejní ochrany před trestněprávním jednáním soukromých osob, a zároveň neexistují závažné důvody se domnívat, že by žalobci byl (např. z důvodu jeho sexuální orientace) přístup k této ochraně odepřen.

33. Krajský soud se dále zabýval důvodností obav žalobce z povolání do vojenské služby, resp. z trestu v důsledku jeho nenastoupení k výkonu této služby. Obdobnou problematikou se již správní soudy rovněž zabývaly. Obecně lze přisvědčit žalovanému, že samotné plnění branné povinnosti podle judikatury Nejvyššího správního soudu není považováno za důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany, a to za předpokladu, že se jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud případné odepírání výkonu takové služby z důvodu svědomí není trestáno nepřiměřenými sankcemi. Za určitých okolností by však branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu mohla být azylově relevantní, a to za situací podřaditelných pod čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice [typicky ad e) – pronásledování v podobě trestního stíhání nebo trestu za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice, ad b) či c) – pronásledování ve formě právních, správních, policejních či soudních opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem, a také nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání]; k tomu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 5 Azs 158/2015 - 24, a ze dne 26. 2. 2016, č. j. 5 Azs 168/2015 – 36.
34. Z uvedených hledisek jsou podstatná zjištění ze shromážděných informací o zemi původu žalobce (zejména Informace OAMP Ministerstva vnitra ČR ze dne 25. 4. 2019, Ukrajina – situace v zemi, vypracovaná mj. v souladu se standardy Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, která je opatřena odkazy na zdroje informací, z nichž ve svých zjištěních vychází, včetně zdrojů primárních, vzniklých v zemi původu) z nichž vyplývá, že žalobci nasazení do oblasti bojů na jihovýchodě Ukrajiny nehrozí, neboť do této oblasti jsou od podzimu 2014 nasazováni již pouze profesionální vojáci a dobrovolníci, nikoliv však vojáci základní vojenské služby, od roku 2016 již na východoukrajinské frontě (tzv. linie dotyku) nejsou žádní mobilizovaní vojáci. Zároveň z uvedených informací vyplývá, že žalobci nehrozí ani trestní postih za nenastoupení vojenské služby, dokud si nepřevzme povolávací rozkaz, což jak žalobce uvedl, dosud osobně neučinil. I kdyby však za převzetí

povolávacího rozkazu bylo možné považovat jeho převzetí rodinnými příslušníky žalobce (jeho bratrem, resp. matkou), hrozbu 2 – 5 let odnětí svobody za odpírání vojenské služby nelze v případě Ukrajiny podřadit pod některý z důvodů pronásledování, jak byly vymezeny výše [čl. 9 odst. 2 písm. e), b) či c) kvalifikační směrnice]. S ohledem na zjištěné skutečnosti tak lze považovat za čistě hypotetické úvahy žalobce, že by mu při nástupu do vojenské služby, kterou ve vztahu k situaci na východě Ukrajiny shromážděné informace fakticky negují, mohlo jakožto osobě homosexuální orientace hrozit pronásledování nebo vážná újma; žalobce nadto uváděl, že má „modrou knížku“, resp. že v minulosti plnil náhradní vojenskou službu (studium na specializované škole), což rovněž jeho obavy podstatně oslabuje. Závěry žalovaného o nedůvodnosti žádosti žalobce o mezinárodní ochranu z těchto důvodů tak lze aprobovat.

35. K námitce žalobce, že mu nebylo řádně doručeno předvolání k druhému seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, krajský soud ze správního spisu zjistil, že toto předvolání bylo žalobci doručováno na adresu Voděradská 391/9, Praha 10, tj. na adresu, kterou žalobce uvedl v příslušném formuláři (č. 1. 85 správního spisu) jako adresu pobytu během opuštění pobytového střediska Zastávka na dobu více jak 15 dní (od 14. 5. 2019 do 11. 8. 2019) podle § 82 odst. 3 zákona o azylu. Podle § 24 odst. 1 zákona o azylu se účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany písemnosti doručují pouze do místa jeho hlášeného pobytu nebo žadateli o udělení mezinárodní ochrany na adresu pro doručování. Tou se podle § 24 odst. 2 zákona o azylu předně rozumí adresa uvedená v oznámení podle § 82 odst. 1 zákona o azylu. Pokud tedy byla žalobci zaslána s výzvou doručována na nahlášenou doručovací adresu dne 12. 6. 2019, od 14. 6. 2019 byla uložena na poště a po jejím nevyzvednutí žalobcem v úložní době byla dne 25. 6. 2019 vrácena zpět žalovanému, nelze námitce žalobce, že mu nebylo řádně doručeno, přisvědčit. K tomu došlo marným uplynutím 10. dne ode dne uložení písemnosti (§ 24 odst. 3 zákona o azylu), tj. 24. 6. 2019. Právo žalobce na vyjádření ke shromážděným podkladům proto porušeno nebylo.
36. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

VII. Závěr a náklady řízení

37. Ze všech shora uvedených důvodů bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
38. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s.ř.s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému

žalovanému žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení mu tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 – 47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 5. října 2021

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
B. K.